

ความขัดแย้งใหม่ของสหรัฐและจีนในน้ำโขง

โดย Min Sen Concept 21 ธันวาคม 2563

แม่น้ำโขง ถือเป็นทรัพยากรสินส่วนรวมของคนในประเทศต่าง ๆ ที่ไหลผ่าน แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทำให้แม่น้ำโขงกลายเป็นสินค้า และเกิดการสร้างเขื่อน ขณะที่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วม แม้จะมีคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) โดยมีคณะมนตรีประกอบด้วยสมาชิกที่อยู่ในระดับรัฐมนตรีหนึ่งท่านจากแต่ละประเทศ จากประเทศลาว กัมพูชา ไทย และเวียดนาม โดยมีสำนักงานในประเทศไทย คอยดูแลการใช้น้ำอย่างสมเหตุผลและเป็นธรรม ใช้น้ำโขงให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดปัญหาความยากจน และรักษาสมดุลของระบบนิเวศ แต่ก็ขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพ ทำให้แม่น้ำโขงกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศ คนที่อยู่เหนือน้ำมีอิทธิพล ส่วนประเทศท้ายน้ำต้องขอร้อง ทำให้เห็นถึงความไม่เสมอภาค ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน

ความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของลุ่มน้ำโขงต่อสหรัฐมีมานานแล้ว ถือเป็นจุดหลักในยุทธศาสตร์อินโดจีนโดย แปซิฟิกของสหรัฐ และเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับอาเซียน สหรัฐพยายามสร้างความสัมพันธ์เพื่อผดุงอธิปไตย ความโปร่งใส ธรรมภิบาล และความเป็นแกนกลางของอาเซียน เพื่อให้ยึดมั่นในกฎกติกาแบบสหรัฐอเมริกา โดยตลอด 10 ปีที่ผ่านมา

- หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือประเทศลุ่มน้ำโขงกว่า 3,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

- การลงทุนโดยตรงในภูมิภาคนี้มีมูลค่าถึง 17,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2560 และสูงถึง 109,000 ล้านดอลลาร์ในปี 2561
- การส่งออกสินค้าไปยังประเทศลุ่มน้ำโขง ซึ่งจะสร้างงานให้ชาวอเมริกันกว่า 1.4 ล้านตำแหน่งในปี 2542 ในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและเครื่องจักร ฯ
- ด้านการศึกษา โดยในปี 2561 มีนักศึกษาจากภูมิภาคนี้ไปศึกษาในมหาวิทยาลัยในสหรัฐกว่า 72,000 คน และยังมีสมาชิกของโครงการ Young Southeast Asian Leaders Initiative ภายใต้การนำของสหรัฐ นับตั้งแต่เปิดตัวอย่างเป็นทางการที่กรุงมนิลา

การขอเข้ามามีส่วนร่วมในแม่น้ำโขงของสหรัฐ มีมาตั้งแต่ 2552 โดยชอริเริ่มลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศได้พบปะหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจากประเทศสมาชิก 5 ประเทศในลุ่มน้ำโขงเป็นประจำทุกปี เพื่อช่วยให้ประเทศในลุ่มน้ำโขงรับมือสิ่งท้าทายข้ามพรมแดนต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ทั้งปัญหาความมั่นคงทางน้ำ ระบบพลังงานน้ำอัจฉริยะ การวางแผนพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนโครงการอื่น ๆ ภายใต้ชอริเริ่ม ฯ พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนในภูมิภาคแม่น้ำโขง และปรับปรุงการประสานงานระหว่างผู้ให้ทุนกับธนาคารพัฒนาเอเชีย ออสเตรเลีย สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ สาธารณรัฐเกาหลี และธนาคารโลก สหรัฐยังส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านพลังงาน เศรษฐกิจดิจิทัลผ่านโครงการที่เปิดตัวภายใต้ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐ

ปัญหาความแห้งแล้งของแม่น้ำโขง ซึ่งส่อวิกฤติรุนแรงเพิ่มทุกปี ประชาชนพื้นที่นี้เดือดร้อนมาก จากปัญหาการกักเก็บน้ำโขงของประเทศจีน ซึ่งมีการนำเสนอต่อที่ประชุมผู้นำอาเซียน และรอยเตอร์รายงานเมื่อวันที่ 14 ธันวาคมที่ผ่านมา ว่า ศูนย์สังเกตการณ์เขื่อนแม่น้ำโขงของสถาบันสตีมสัน ได้รับเงินสนับสนุนบางส่วนจากกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐ ได้เปิดตัวโครงการใช้ดาวเทียมติดตามและตรวจสอบระดับน้ำในเขื่อนของจีนในลุ่มน้ำโขง โดยตรวจสอบเขื่อนอย่างน้อย 11 แห่ง และระบุว่า เขื่อนทุกแห่งมีโครงสร้างที่ซับซ้อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตไฟฟ้าพลังงานของโรงไฟฟ้าประเทศจีนเป็นหลัก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบท้ายน้ำ ซึ่งมีผู้คนกว่า 60 ล้านคนต้องพึ่งพาแม่น้ำเพื่อการประมงและการเกษตร โดยที่ทางจีนปฏิเสธการวิจัยดังกล่าวของสหรัฐ โดยสถาบันวิศวกรรมพลังงานหมุนเวียนของจีนเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม ว่า ไฟฟ้าพลังน้ำนั้นมีประโยชน์ต่อเพื่อนบ้านริมแม่น้ำโขงอย่างชัดเจน และการกักเก็บน้ำไว้ในอ่างเก็บน้ำไว้ในอ่างเก็บน้ำในช่วงฤดูน้ำหลากจะช่วยป้องกันอุทกภัยและภัยแล้ง นายไมเคิล จี ฮีธ อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานทูตสหรัฐประจำประเทศไทย และนายเดวิด บราวน์ เลขาธิการเอกฝ่ายการเมืองและเศรษฐกิจ สถานทูตออสเตรเลีย พยายามหนุนชาวบ้าน ตั้งสภาประชาชนลุ่มน้ำโขง โดยสหรัฐได้ร่วมมือกับประเทศอื่นในการสนับสนุนประชาชนริมแม่น้ำโขง ทั้งเกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น โดยให้ความสำคัญกับสื่อท้องถิ่น และเชื่อว่า ผู้พิทักษ์แม่น้ำโขงที่สำคัญที่สุด คือ ประชาชน และการ

จัดตั้งสภาประชาชนลุ่มน้ำโขงเป็นก้าวอย่างสำคัญ สำหรับ ออสเตรเลีย เห็นความสำคัญของการจัดการแบ่งปัน และถือว่าภูมิภาคนี้ขาด คือ การสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และเสนอให้จีนยอมให้ข้อมูลปริมาณน้ำ โดยหวังว่า MRC จะมีบทบาทที่ดี โดยเฉพาะการจัดสรรน้ำและรักษาสิ่งแวดล้อม รวมถึงการตรวจสอบและดูแลการใช้น้ำ สหรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับจีนในทะเลจีนใต้ และกำลังจะเปิดประเด็นปัญหาใหม่ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง โดยที่ทั้งสองประเทศมีหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับประเทศในลุ่มน้ำโขง โดยจีนมีความร่วมมือล้านช้าง แม่โขง(LMC) ที่ตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง มีผู้นำ 6 ชาติเข้าร่วม ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม ไทย และจีน สหรัฐมีความร่วมมือแม่โขง (MRC)

การที่จีนสร้างเขื่อนในประเทศต้นน้ำ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ การทูตด้วยเรื่องน้ำ (Water Diplomacy) จาก การที่ประเทศปลายน้ำต้องเผชิญภาวะแห้งแล้งที่หนักที่สุดในปี 2559 นักสิ่งแวดล้อมระบุว่า สาเหตุส่วนหนึ่งของภัยแล้งมาจาก เขื่อน การทูตด้วยเรื่องน้ำมีตัวอย่างรูปธรรมในครั้งที่จีนยอม ตกลงปล่อยน้ำตามคำขอของเวียดนามที่เป็นประเทศปลายน้ำ โดยจีนระบุว่า การปล่อยน้ำนั้นเป็น ท่าทีแห่งความมีน้ำใจ ไม่ตรี

จีนเป็นประเทศที่มีบทบาทมากกับชาติสมาชิก LMC จากการ เป็นผู้สนับสนุนด้านการเงินและการลงทุนที่ใหญ่ที่สุดใน ลาว ให้การสนับสนุนพม่าท่ามกลางกระแสวิพากษ์วิจารณ์เรื่อง การเลือกปฏิบัติต่อชาวโรฮิงญา ให้การสนับสนุนทางการเงิน และการทูตต่อกัมพูชา สำหรับไทยภายใต้รัฐบาลยุค คสช. จีน

เป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในปี 2559 โดยลงทุนโดยตรงไทยใน
สูงสุดเป็นอันดับสองรองจากญี่ปุ่น มี 69 โครงการ เงินลงทุน
กว่า 24,288 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 120% จากปี 2558
แม่น้ำนานาชาติสายนี้ที่เคยมีความสำคัญสำหรับคนที่อยู่อาศัย
ตลอดลำน้ำ ทั้งด้านการเกษตร ชนบทธรรมเนียน
ประเพณี เศรษฐกิจ ฯ กำลังจะกลายเป็นกระดานด้านการเมือง
เศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติสมาชิกที่เกี่ยวข้อง โดยมี
มหาอำนาจที่ดูแลผลประโยชน์ของตน

ต้องการติดตามข้อมูลอื่นเพิ่มเติมได้

จาก www.minsenconcept.com